

Malalties laríngies i de la cavitat de ressonància: valoració i intervenció

2014/2015

Codi: 101716

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500893 Logopèdia	OB	2	2

Professor de contacte

Nom: Juan Lorente Guerrero

Correu electrònic: Juan.Lorente@uab.cat

Utilització de llengües

Llengua vehicular majoritària: espanyol (spa)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: Sí

Equip docent

Juan Luis Quesada Martínez

Prerequisits

No hi ha prerequisits.

És convenient que l'alumne tingui coneixements generals d'anatomia i fisiologia dels òrgans que componen el sistema de la veu i el sistema nerviós i la seva relació amb la producció del llenguatge, de la parla i de la veu, així com del seu funcionament, la qual cosa facilitarà la comprensió dels trastorns de la veu que puguin aparèixer en moltes situacions patològiques.

Objectius

L'assignatura "*Malalties laríngies i de la cavitat de ressonància: valoració i intervenció*" s'imparteix en el segon curs del segon semestre del Grau de Logopèdia.

La patologia que afecta al nas, la faringe, la laringe i l'orella, sol cursar amb trastorns de la comunicació. Els metges i en particular els ORL són sovint les primeres persones a ser consultades quan el llenguatge triga a aparèixer, quan la parla és difícil d'entendre o quan hi ha alguna altra alteració de la veu.

Podem definir la logopèdia especialitat para mèdica, que s'ocupa, sota la direcció d'un metge responsable ORL i foniatra, del tractament pedagògic de les alteracions de l'audició, del llenguatge i de la parla. La seva finalitat consisteix a millorar la capacitat de comunicació d'aquests pacients i facilitar la seva integració social.

Amb el temari de l'assignatura es pretén que l'alumne adquireixi un coneixement precís de la anatomia i fisiopatologia, de la clínica i dels mètodes diagnòstics de l'aparell de la fonació (laringe, faringe, cavitat bucal i fosses nasals), per poder intervenir en els trastorns de la veu desenvolupant les funcions del logopeda: prevenció, detecció primerenca, avaluació i valoració de les necessitats individuals, aplicació de tècniques re educatives de la veu segons les necessitats individuals. Assessorament a la família en cas necessari sobre la intervenció del logopeda de forma individualitzada.

Col·laboració amb altres professionals: les exploracions especialitzades són competència de l'ORL o del foniatre. No obstant això, el logopeda ha de saber interpretar un informe remès per aquests especialistes d'un pacient afectat d'un trastorn de la veu.

OBJECTIU DE L'ASSIGNATURA:

1. Oferir a l'alumne una visió àmplia del conjunt d'òrgans que intervenen en el llenguatge, així com del seu funcionament.
2. Que l'alumne tingui uns conceptes bàsics sobre la anatomia i fisiopatologia, de la clínica, del diagnòstic, del tractament i del pronòstic de les alteracions de la veu. Es fa èmfasi en els factors de risc sobretot els signes i símptomes que ens han de fer sospitar que estem davant d'una patologia greu.

Amb el temari de l'assignatura l'alumne aprendrà a relacionar els coneixements ja adquirits en l'assignatura d'anatomia i fisiologia dels òrgans de la fonació amb la producció vocal i aprendrà a discriminar entre veu normal i patològica.

El tractament mèdic-quirúrgic de les disfonies s'impartirà a l'assignatura optativa de quart de grau

Competències

- Actuar d'acord amb el codi deontològic de la professió: respectar el secret professional, aplicar criteris professionals de finalització i derivació dels tractaments.
- Assessorar les famílies i l'entorn social dels pacients i afavorir-ne la participació i la col·laboració en el tractament logopèdic.
- Comunicar oralment i per escrit les observacions i les conclusions al pacient, als familiars i a la resta de professionals que intervenen en l'atenció, adaptant-se a les característiques sociolingüístiques de l'entorn.
- Demostrar que es comprenen els trastorns de la comunicació, el llenguatge, la parla, l'audició, la veu i les funcions orals no verbals.
- Demostrar que es comprèn el funcionament de la professió i l'estatus legal del logopeda.
- Identificar, analitzar i resoldre problemes ètics en situacions complexes.
- Treballar en equips intradisciplinaris i interdisciplinaris.

Resultats d'aprenentatge

1. Demostrar que es coneix l'estatus legal del logopeda en el sistema sanitari.
2. Descriure els principals trastorns de la parla, la veu, l'audició i la deglució.
3. Elaborar una història clínica a partir dels símptomes i els signes aportats pel pacient.
4. Enumerar una llista de consells pràctics per incitar la participació de la família en el tractament logopèdic.
5. Explicar als pacients el significat d'informes mèdics, així com la influència que poden exercir els trastorns sistèmics en les funcions vocal, auditiva i deglutòria.
6. Explicar els efectes positius que podria tenir l'entorn social en la millora del tractament logopèdic de diferents casos pràctics.
7. Explicar la repercussió de diversos trastorns de la parla, la veu, l'audició i la deglució en els processos comunicatius.
8. Exposar per escrit el diagnòstic i el tractament logopèdic proposat amb la finalitat d'informar altres professionals implicats en el cas (foniatres, otorinolaringòlegs, mestres, pediatres, etc.).
9. Identificar les situacions que requereixen derivar el pacient a altres professionals.
10. Identificar, analitzar i resoldre problemes ètics en situacions complexes.
11. Respectar el secret professional en les pràctiques clíniques.
12. Treballar en equips intradisciplinaris i interdisciplinaris.

Continguts

TEMARI de CONTINGUT

.1- ANATOMOFISIOLOGIA DE LA VOZ Y RESPIRACIÓN. Fisiología de la fonación. Notas básicas de acústica vocal. Trastornos de la comunicación verbal. Vías nerviosas y fisiología de la fonación. Funciones de la laringe. Fisiología de la laringe: mecánica laríngea. Movimientos de las articulaciones laríngeas. Dinámica de los músculos laríngeos intrínsecos y extrínsecos. Integración de las interacciones musculares. Voz hablada, voz cantada profesionales de la voz.	DI 16 DE
2.- EVALUACIÓN CLÍNICA DEL PACIENTE CON TRASTORNOS DE LA VOZ. Concepto de voz normal Niveles de uso de la voz. Síntomas vocales. Examen funcional de la voz (protocolo Teatinos). Historia clínica. Exploración física general y otorrinolaringológica.	ET CL
3.- Importancia de la Cavidad de resonancia, APARATO RESPIRATORIO Y DIGESTIVO EN LA VOZ. Exploración física y funcional del aparato respiratorio (inspección, palpación, espirometría, radiología, etc.).	17
Alteraciones funcionales de las fosas nasales, faringe, cavidad oral y aparato respiratorio. Malformaciones congénitas de la cavidad oral.	EV
4.- EXPLORACIÓN DE LA VOZ. Exploración clínica de la laringe: inspección y palpación, laringoscopia indirecta, directa, endoscopia, fotografía laríngea y radiología.	EN LA
Estudio aerodinámico de la función vocal y laríngea. Tiempo de fonación, fonetograma. Estroboscopia. Odeograma. Espectrografía. Sonograma. Electroglotografía. Filtrado inverso. Registro. Ventajas de la espectrografía respecto al análisis acústico. Electromiografía laríngea.	19
5.-TRASTORNOS DE LA VOZ de origen nasosinusal y pulmonar. Alergia y voz. Alteraciones de la resonancia: faringolalias y rinolalias.	PI
Traumatismos yatrogénicos de la laringe y de la tráquea.	(C (AI
6.-FISIOPATOLOGÍA FARINGO-LARÍNGEA. Funciones mediadas por el IX y X pares craneales. Trastornos funcionales de la laringe: tos, aspiraciones, disfonía y disnea.	E)
Disfonías: etiología, fisiopatología, clasificación de las disfonías, diagnóstico y diagnóstico diferencial	E) E)
7.- DISFONÍAS: Etiopatogenia y clínica de los trastornos de la voz. Clasificación de las disfonías:	E)
funcionales y orgánicas. Tipos:	5.:
a) ENDOCRINO-METABOLICAS.	5.:
b) PATOLOGIA INTERNA. (Pulmonar, aparato locomotor, genitourinaria), tóxicos.	5.:
c) REFLUJO GASTROESOFAGICO y patología ORL.	5.:
8.- DISFONÍAS:.	5.:
a) INFLAMATORIAS.	5.:
b) TUMORES (benignos y malignos), quistes de laringe.	6.
c) POSTCIRUGIA laríngea	6.:
d) TRAUMATICAS.	6.:
9.- DISFONÍAS:.	
a) FUNCIONALES. Hiperfuncionales y Hipofuncionales.	
b) PSIQUIATRICAS.	
c) por enfermedades NEUROLÓGICAS.	
d) PARÁLISIS laríngeas periféricas y centrales.	

10,. DISFONÍA DEL CANTANTE

11.ENVEJECIMIENTO: voz, habla y respiración. PRESBIFONIAS.

12.-DISFONÍA INFANTIL. Características de la voz y de la laringe infantil. Etiopatogenia, clínica y diagnóstico.
MALFORMACIONES laríngicas

13.-PUBERFONIAS. Etiopatogenia. Clínica e intervención de las alteraciones de la voz en el adolescente.

14.- ADULTO:

DEGLUCIÓN NORMAL Y PATOLÓGICA. FISIOLÓGICA Y CONTROL NEUROLÓGICO DE LA DEGLUCIÓN. FISIOPATOLOGÍA DE LA DISFAGIA.

ETIOLOGÍA DE LA: DISFAGIA OROFARÍNGEA Y ASPIRACIÓN.

CLÍNICA DE LA: DISFAGIA Y ASPIRACIÓN.

15.- ADULTO:

EVALUACIÓN CLÍNICA DE LAS DISFAGIAS OROFARÍNGEAS Y ASPIRACIÓN

ENFOQUE MULTIDISCIPLINAR DEL PACIENTE CON DISFAGIA.

LA REEDUCACIÓN DE LOS TRASTORNOS DE DEGLUCIÓN EN EL ADULTO.

DISFAGIA POSTCIRURGÍA., POSTRATAMIENTO ONCOLÓGICO

18.- DISFAGIA Y ASPIRACIÓN EN EL ANCIANO.

TRAQUEOTOMÍA Y ASPIRACIÓN.

DETECCIÓN DE LA MALNUTRICIÓN Y PLANTEAMIENTO DEL TRATAMIENTO NUTRICIONAL..

Metodologia

Clases teóricas

Exposició dels temes teòrics amb material iconogràfic estimulant la discussió de la matèria.

Pràctiques Hospital

Les pràctiques tindran lloc a consultes externes del Servei d'Otorinolaringologia en 1a planta annexos de l'Hospital Universitari Vall d'Hebron. **Obligatori acudir amb bata.**

Els alumnes estaran integrats en un equip assistencial en consultes externes: observaran com es realitza una història clínica, exploració anatòmica i funcional de la veu, perquè l'alumne entengui i compregui la importància de la història clínica i l'exploració en el diagnòstic.

Tots els alumnes en gestió acadèmica es repartiran en 6 grups. Cada grup assistirà 2 dies (assignats prèviament) a l'hospital de 9 a 15 hores. **Seràn obligatòries.**

No es podran realitzar canvis.

Els alumnes que es matriculin en l'assignatura optativa del tractament mèdic-quirúrgic aniran a quiròfan per observar en directe els diversos passos de la fono microcirurgia (preparació per a la cirurgia, instrumental i tècniques, etc.).

Presentació del cas clínic

La realització d'uns treballs pràctic sobre un cas clínic que proposarà el professor de les pràctiques en grups de no més de tres persones, que s'haurà de fer una revisió bibliogràfica sobre el tema i que es lliurés escrit al professor i defensarà en públic les setmanes d'avaluació.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes teòriques	39	1,56	2, 3, 7
Pràctiques Hospital	12	0,48	2, 3, 7, 9, 10, 12
Tipus: Supervisades			
Exposició i defensa del cas clínic	3	0,12	2, 3, 7, 8, 9
Tutoria presencial revisió treball	6	0,24	2, 3, 7
Tipus: Autònomes			
Elaboració del treball	15	0,6	2, 3, 7, 8, 10, 12
Estudi de matèria	45	1,8	2, 3, 7, 12
Preparació presentació cas clínic	15	0,6	2, 3, 5, 7, 8
Revisió bibliogràfica	10	0,4	2, 3, 7, 8, 10, 12

Avaluació

"Les competències d'aquesta assignatura seran avaluades:

Contingut teòric:

Hi haurà 2 exàmens tipus test (semanas: 9 y 18), amb preguntes de 5 alternatives de les quals només una és correcta. L'examen inclourà almenys dues preguntes per tema, encara que aquest nombre es podrà incrementar en funció dels continguts teòrics i la rellevància d'aquests a l'hora de consolidar les bases teòriques de l'assignatura. Les preguntes en blanc restaran nota. Tres preguntes mal resten una bé. Només una opció és la correcta. LA NOTA MÍNIMA PER APROVAR LA MATÈRIA ÉS UN 5 A CADA EXAMEN TIPUS TEST: NO ES FARÀ MITJANA AMB NOTES INFERIORS.

Cada examen Representarà el 30% de la nota de l'assignatura.

Pràctiques de l'hospital: S'avaluarà l'assistència i implicació de l'alumne y l'exposició del cas clínic 30% .

L'assistència a totes les pràctiques serà obligatòria per aprovar l'assignatura i suposarà un 10% de la nota final.

Nota final de l'assignatura estarà conformada per la següent fórmula: Contingut teòric equival al 60% + Cas clínic suposa el 30% de la nota final + l'assistència a les pràctiques equival al 10% de la nota final.

Estudiant presentat: quan l'estudiant lliura evidències d'aprenentatge amb un pes que com a mínim sigui del 40%.

Superació de l'assignatura: quan l'estudiant s'ha presentat a totes les proves obtenint una puntuació mínima de 5.

Pr
; S
TE

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Assistència pràctica clínica	10%	0	0	1, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 11, 12
Avaluació de l'exposició del cas clínic	40%	3	0,12	2, 3, 7, 8, 9, 10, 12
Prova objectiva de resposta múltiple I	30%	1	0,04	2, 3, 7, 9
Prova objectiva de resposta múltiple II	30%	1	0,04	2, 3, 6, 7, 9

Bibliografia

1. Cobeta, I. - Nuñez, F. - Fernández, S. Patología de la Voz. Editorial: Marge Books 2014
2. Perelló J. Trastornos del habla. Ed. Massón 5ª edición. Barcelona 1995.
3. Hirano, H. Clinical examination of voice. Springer. Berlín 1981.
4. Le Huche F, Allali A. La voz Tomo (1,2,3, 4). Ed. Massón. Barcelona 2004.
5. Ramírez C. Manual de Otorrinolaringología, Ed. McGrawHill. Madrid 2007.
6. Perelló J. Evaluación de la voz, lenguaje y audición. Ed. Lebon. Barcelona 1996.
7. Bermúdez R. Exploración clínica de los trastornos de la voz, el habla y la audición. Ed. Aljibe. Malaga. 2003.
8. Suárez A. Martínez J.D., Moreno J.M, García ME. Trastornos de la voz. Estudio de casos. Ed. EOS 2003.
9. Educación de la voz. Anatomía, patologías y tratamiento. Ed Ideaspropias. 2004.
10. Casado J. C. La evaluación clínica de la voz. Fundamentos médicos y logopédicos. Ed. Aljibe. Malaga 2002.
11. Menaldi J. La Voz Patológica. Ed. Panamericana 2002.
12. Rodríguez-Smith-Agreda. Anatomía de los órganos del lenguaje, visión y audición. Ed. Panamericana 2003.
13. Gabriel J., Tomás M. Manejo de la disfagia y aspiración. Ed. Ergon 2007.
14. Casado J. C. Pérez A. Trastornos de la voz: Del diagnóstico al tratamiento. Ed. Aljibe. Malaga 2009.
15. Tomas M, Bernal M. Tratado de otorrinolaringología pediátrica. Ponencia de la SEORL 2000.
16. Pérez García, M .Manual de disfagia Pediatría.. Editorial. Autor.Editor 2012.
17. Calais-Germain, B. - Germain, F. Anatomía para la voz. entender y mejorar la dinámica del aparato vocal. Editorial: La liebre de marzo 2014.